

SUVOROVIN ESILINNAN KAIVAUS

Suvorovin esilinnan kaivaus aloitettiin 16.10.1972 ja se oli jatkoa kesän - 72 kaivauksille, jotka välillä oli jouduttu keskeyttämään. Kaivaus jakaantui kahteen osaan. Kaivauksen ensimmäisen osan tarkoituksena oli esilinnan kanavaan johtavien portaiden esiinkaivaminen ja tutkiminen. Toisen osan kaivauksen tarkoituksena oli kesän -72 kaivauksissa itäpatterin ulkopuolelta esiintulleen muurin pohjan esiinkaivaminen ja muurin itäpuolella mahdollisesti olevien rakenteiden tutkiminen. Kesän 1972 kaivaukset on selostettu kaivauskertomuksessa (Outi Peisa).

Esilinnan kanavaan johtavien portaiden kaivaus

Kaivaus aloitettiin käytävän K 104 itäpään pohjoispuolelta n. 1-2 metrin etäisyydeltä itäpatterin kaakkoisseinästä. Ohuen, n. 10-20 cm vahvuisen savi-hiekka-kerroksen alta tuli esille laattakiveys, jonka länsireuna oli tasolla n. + 77.92 - + 77.88 ja itäreuna tasolla n. + 77.75. Laattakivialueen laajuus oli n. 3,5 x 4 m. Laattakivien koko vaihteli halkaisijaltaan 30 - 50 cm:n välillä. Kivien välissä oli paikoitellen laastia. Tämä laattakivialue kuului yhteen sen pohjoispuolelta itäpatterin itäpuolelta esiintulleen laattakiveyksen kanssa, tämän laattakiveyksen taso vaihteli + 77.62 - + 77.89 välillä.

Laajennettaessa kaivausaluetta itään päin tuli edelläesitetyn laattakiveyksen suorana jatkeena kanavaan johtavien portaiden ylin taso, joka oli tasolla n. + 77.78 - + 77.80. Se oli tehty samanlaisista laattakivistä kuin sen länsipuolella oleva laattakiveys. Täältä tasolta kaivausta jatkettiin kanavaan päin, jolloin saatiin esille portaiden ylin askelma. Se oli tasolla n. + 77.38 ja sen leveys oli n. 30 - 50 cm. Askelman pituus ja samalla portaan yläpään leveys oli n. 4,5 m. Askelma oli tehty pääasiassa lohkotuista luonnonkivistä, mutta osa siitä oli myös laattakivistä. Tämän jälkeen tuli esille toinen askelma, joka oli tasolla n. + 77.18 ja sen leveys oli 20 - 40 cm. Askelman pituus oli n. 510 cm. Askelman rakenne oli samanlainen kuin edellisen askelman. Portaiden kolmas askelma tuli esille tasolla n. + 77.04 ja sen pituus oli n. 510 - 515 cm ja se vastasi myös rakenteeltaan edellisiä askelmia. Kaivauksen tässä vaiheessa oli jo havaittavissa portaiden selvä leveneminen kanavaan päin. Portaen leveys oli ensimmäisen askelman kohdalla

n. 4,5 m ja kolmannen askelman kohdalla 510-515 cm. Portaiden reuna oli tehty lohkotuista ja liuskakivistä, joiden välissä oli laastia. Portaiden reuna oli suora ja muuraus oli paikoitellen hyvin rapautunutta.

Kolmannen askelman jälkeen kaivausta ei voitu enää jatkaa portaiden levyisenä, koska kanavan reunalla oli juuri tällä kohdalla kaksi puuta. Kaivausta jatkettiin siten, että puiden välistä kaivettiin kanavan reunaan päin n. 1 metrin levyinen kaivanto. Maakerros kaivannon kohdalla oli täytemaata, joka sisälsi hiekkaa ja varsin runsaasti savea. Kaivannosta saatiin esille portaiden neljäs askelma, joka oli ollut tasolla n. + 76.72 ja sen leveys oli n. 50 cm. Sen jälkeen esiintynyt viides askelma oli tasolla n. + 76.58 ja sen leveys oli n. 45 - 50 cm. Kuudes askelma löytyi tasolta n. + 76.38. Sen leveys oli 45- 55 cm. Tämän askelman jälkeen ei uusia askelmia enää löytynyt, vaan portaiden loppuosassa oli n. 3 metrin levyinen tasanne, joka päättyi kanavan reunaan. Tämän tasanteen alta tuli esille 3 hirttä, joista yksi oli kanavan suuntainen ja kaksi päinvastaisessa suunnassa. Nämä hirret olivat portaiden pohjahirsiä, joiden varaan se oli rakennettu. Portaiden loppuosan tasanteen pinnassa oli hiesunsekainen savimaakerros, jonka päällä oli muutamia laattakiviä, jotka ovat olleet tasanteen alkuperäisenä pintana. Tasanteen pinnan korkeus oli n. + 76.05 - + 75.95 - + 76.15. Kanavan säilyneiden reunapuiden yläpinnan korkeus tällä kohdalla oli n. + 75.50.

Koska kanavan reunalla olevien puiden takia kaivausaluetta ei voitu laajentaa, kaivaus oli lopetettava edelläesitettyyn vaiheeseen.

Kaivauksen yhteydessä esilletulleita näkökohtia

Venäläisessä piirustuksessa, joka on laadittu Savonlinnan insinööri-komennuskunnassa 26.11.1826, on esitetty esilinnan kanavan korjaustöitä mainittuna vuotena. Tässä piirustuksessa esitetyt kanavan portaat vastaavat varsin tarkasti kaivauksessa esilletulleita portaita. Vuonna 1831 laaditussa venäläisessä suunnitelmapiirustuksessa kanavan portaat oli muutettu siten, että portaiden yläpään oli jätetty tasanne ja askelmat jatkuivat kanavan reunaan saakka. Venäläisessä suunnitelmapiirustuksessa vuodelle 1833 kanavaan johtavat portaat ovat erilaiset kuin edellisessä suunnitelmapiirustuksessa. Kanavan reunalle on merkitty tasanne, mutta se puuttuu kanavan yläpäästä.

Kaivauksen perusteella näytti siltä, että vuosien 1832 ja 1833 suunnitelmia ei kuitenkaan ollut toteutettu, sillä mitään näihin suunnitelmiin viittaavaa ei kaivauksista tullut esille. Kaivauksissa esilletullut porras vastasi mainittua vuoden 1826 piirustuksen mukaista porrasta. Piirustuksessa portaan yläosan leveys oli sama 4,5, m, mikä oli myös esillekaivetun portaan yläosan leveys. Portaan alapään leveys on piirustuksen mukaan n. 9 m. Kaivauksessa tätä ei kuitenkaan voitu todeta kanavan reunalla olleiden puiden takia. Kuitenkin oli havaittavissa, että portaat levenivät varsin paljon alaspäin. Piirustuksen portaiden askelmien lukumäärä oli 6, mikä oli myös kaivettujen portaiden askelmien lukumäärä. Samoin portaiden alapään tasanne oli myös piirustuksessa havaittavissa. Kaikki kaivauksessa esilletulleet tekijät todistavat varsin selvästi, että kysymyksessä oli 1826 piirustuksessa esitetty porras.

Mainitussa piirustuksessa on esitetty kanavan korjaustyöt vuonna 1826. Siitä käy ilmi, että kanavan reunoilla ollut puupaalutus ei ole kestänyt, vaan se on painunut sisäänpäin. Tämän vuoksi kanavan reunoja oli täytynyt tukea poikkipuilla. 1832 ja 1833 kanavan korjauksista oli tehty suunnitelmia. Vuoden 1832 suunnitelmien mukaan kanavan reunat olisi kokonaan uusittu kivikvaadereista. Tätä suunnitelmaa ei toteutettu, mikä käy ilmi myös vuoden 1833 korjaustyösuunnitelmasta, jossa kanavan vanha puureunus on esitetty korjattavaksi.

Kanavaan ei tehty suuriakaan muutoksia ennen kuin 1800-luvun lopulla, jolloin kanava perusteellisesti korjattiin. Tällöin puinen reuna poistettiin lähes kokonaan ja kanavan reunat tehtiin uudelleen kivistä siten, että ne muodostivat molemmilta puolilta kanavaan päin laskevan luiskan. Itse kanavasta tuli huomattavasti kapeampi kuin aikaisemmin ja myös sen reunat tehtiin kivistä. Samassa korjausvaiheessa myös kanavaan johtavat portaat poistettiin käytöstä ja niiden kohta täytettiin. Portaiden kohdalle tehtiin paljon vaatimattomammat portaat.

Kaivauksissa esiintulleet portaat olivat hyvin heikkokuntoiset. Askelmista oli irronnut kiviä ja laasti kivien välissä oli pahasti rappeutunut. Mikäli portaat halutaan korjata, on korjauksessa oltava perusteellinen. Portaat joudutaan muuraamaan uudelleen lähes kokonaan. Ennen kuin tämä on mahdollista portaiden kaivaus olisi suoritettava loppuun, mikä voi tapahtua vasta sen jälkeen kun portaiden kohdalla olevat puut on poistettu.

Suvorovin esilinnan kaivaus portaiden osalta lopetettiin 5.11.1972